

કાશ...!

અંજની શેઠ

શરદ ઋતુનો સવારનો લગભગ 6-30 વાગ્યાનો સમય હતો. તે વખતે સૂરજ પોતાના સાત ઘોડાની સવારી પર પંખીના કલબલાટ અને ઠંડા મીઠા પવનની સાથે પૃથ્વી પર પધરામણી કરતો હતો. સુરત બીલીમોરાના હાઇ-વે પર ચોતરફ લીલી હરિયાળી છવાયેલી હતી. તદ્દુપરાંત લીલાં પાંદડાં પર ઝાકળનાં બિંદુ પડેલાં હોવાથી લીલી સાડી પર સફેદ મોતી ટાંક્યાં હોય તેવું લાગતું હતું.

તે વખતે હાઇ-વે પરથી એક સફેદ શેવરોલેટ ગાડી પસાર થતી હતી. તેમાં ફક્ત બે જ જણા હતા. એક કારમાલિક શુભમ શુક્લ, અને તેનો ડ્રાઇવર. સવારનો આહ્લાદક સમય હોવાથી શુભમની આંખ મીંચાઈ ગઈ. તેની આંખ સામે પોતાનો ભૂતકાળ ખડો થયો.

વીસેક વર્ષ પહેલાંની વાત છે. જ્યારે તે 10મા ધોરણમાં અભ્યાસ કરતો હતો, ત્યારે દુર્વા દવે નામની વિદ્યાર્થિની તેના જ વર્ગમાં દાખલ થઈ હતી. થોડા જ વખતમાં તેઓ મિત્ર બની ગયાં હતાં. તેઓ ઇતર પ્રવૃત્તિમાં પણ સમરસ ધરાવતાં હતાં. વક્તૃત્વ સ્પર્ધા હોય કે નાટકમાં ભાગ લેવાનો હોય, બંને જણાં સાથે જ હોય. તેઓ એકબીજાની નોટની પણ આપ-લે કરતાં હતાં. તે વખતે કરાંગળીનો સ્પર્શ થતાં, બંનેનાં શરીરમાં ઝણઝણાટી પસાર થતી, પરંતુ તેઓએ તેને મહત્ત્વ ના આપ્યું.

સ્કૂલનું શિક્ષણ પૂરું થતાં બંને અલગ થઈ ગયાં. દુર્વાએ બીલીમોરામાં જ બી.એડ. કરી, તે જ શાળામાં શિક્ષિકાની નોકરી સ્વીકારી લીધી. શુભમે અમદાવાદ જઈ પત્રકારત્વનો કોર્સ કર્યો, અને જુદાં જુદાં માસિકોમાં વાર્તા લખતો. આમ ત્રણ વર્ષ પસાર થઈ ગયાં.

શુભમ સુરતમાં સ્થાયી થઈ ગયો. એક સમાચારપત્રમાં પત્રકાર તરીકે જોડાઈ ગયો. ત્યાં તેને મૃદાંગ મહર્ષિની ઓળખાણ થઈ. બંને ગાઢ મિત્રો થઈ ગયા. બે વર્ષ બાદ શુભમને બીલીમોરાની પોતાની જ સ્કૂલમાં જવાનું થયું. તે શાળાને ઉત્કૃષ્ટ પુરસ્કાર આપવામાં આવ્યો હતો, અને દુર્વાને તે જ શાળાની ઉત્તમ શિક્ષિકા તરીકે પારિતોષિક-ઈનામ મળવાનું હતું. શુભમ આ વાતથી અજ્ઞાત હતો. ત્યાં ગયા પછી તેની મુલાકાત ફરીથી દુર્વા સાથે ગઈ. બંને જણાએ પ્રેમનો એકરાર કર્યો. વિનાવિધને બંને પરણી પણ ગયાં અને દુર્વા સુરત આવી ગઈ. દુર્વાને પણ શુભમના મિત્ર મૃદાંગ સાથે સારું ફાવતું થઈ ગયું.

શરદઆતના લગ્નજીવનમાં શુભમ અને દુર્વા ઘણાં જ ખુશ હતાં, પરંતુ થોડા વખત પછી મૃદાંગની આવજાવ પ્રત્યે શુભમને અણગમો થવા લાગ્યો. એક વખત શુભમ ઓફિસથી ઘરે વહેલો આવ્યો, ત્યાં તેણે મૃદાંગ અને દુર્વાના ખડખડાટ હસવાનો અવાજ તેના જ ઘરમાંથી સાંભળ્યો. ન જાણે બળતામાં ઘી હોમાયું હોય તેમ ગુસ્સામાં, શુભમે ધડામ દઈને બારણું ઉઘાડ્યું. મૃદાંગ અને દુર્વા છોભીલાં થઈ ગયાં. અને શુભમનો ગુસ્સો જોઈ મૃદાંગ જતો રહ્યો,

તેને બોલવાનું કંઈ ઠીક લાગ્યું નહીં. દુર્વા પણ હેબતાઈ ગઈ. તે પણ કશું બોલી નહીં. શુભમ વધારે ગુસ્સે થઈને એલફેલ બોલવા લાગ્યો. અને દુર્વાના ચારિત્ર પર પણ આક્ષેપો કર્યા. દુર્વાથી આ સહન ન થતાં ઘર છોડી દીધું. શુભમે પણ તેને રોકવાનો પ્રયત્ન ન કર્યો. તેને એમ કે એક બે દિવસમાં દુર્વા પાછી આવી જશે. અને તેણે દુર્વા માટે તપાસ પણ ના કરી.

આઠેક વર્ષનો સમય પસાર થઈ ગયો. ફરી એક વાર શુભમને બીલીમોરા એ જ શાળામાં રમતોત્સવ અને ઇનામવિતરણ સમારંભમાં પ્રમુખપદે હાજરી આપવા જવાનું થયું. આજે તે તેના જ માટે બીલીમોરા જઈ રહ્યો હતો.

એકદમ જ ગાડી રોકાતાં તે ભૂતકાળમાંથી વર્તમાનમાં આવ્યો. ગાડી શાળા પાસે ઊભી હતી. સ્વાગતવિધિ પતી ગયા પછી તે મેદાનમાં હરીફાઈઓ જોવા ગયો. હરીફાઈઓ પૂર્ણ થતાં ઇનામવિતરણ સમારંભમાં પહોંચી ગયો. ઇનામ અંગેનાં નામોની જાહેરાત થઈ.

‘કાંચી દવે શુકલ’ શુભમ એકદમ ચોંકી ગયો. તે કાંચીને જોતાં જ દુર્વાની યાદમાં સરી ગયો. એ જ નાકનકશો, એ જ નજાકત અને ચાલમાં શુભમની ખુમારી જણાતાં આશ્ચર્ય પામ્યો. શુભમે પ્રિન્સિપાલને કાંચીને મળવાની ઇચ્છા જણાવી. પ્રોગ્રામ પૂર્ણ થતાં કાંચીને ઓફિસ રૂમમાં બોલાવી. શુભમે કાંચી સાથે વાર્તાલાપ ચાલુ કર્યો.

“બેટા, કયા ધોરણમાં ભણે છે તું? તારા પપ્પા શું કરે છે?” કાંચીએ કહ્યું, “હું ચોથા ધોરણમાં ભણું છું. મારા પપ્પાનો મમ્મીએ ત્યાગ કર્યો છે. અને હું અને મારી મમ્મી જ સાથે રહીએ છીએ.” શુભમે મમ્મીનું નામ પૂછ્યું. દુર્વાનું નામ સાંભળતાં જ શુભમને 440 વોલ્ટનો ઝટકો લાગ્યો, તે એકદમ જ હાલી ગયો. એટલામાં જ દુર્વા, મૃદાંગ અને એક યુવતી ઓફિસમાં પ્રવેશ્યાં.

દુર્વાએ પરિચય આપતાં કહ્યું, “મૃદાંગ મારો ધરમભાઈ છે અને આ યુવતી કૃતિકા મારી ભાભી છે.”

પ્રિન્સિપાલને અગત્યનું કામ હોવાથી ઓફિસમાંથી નીકળી ગયા હતા. પછી દુર્વાએ શુભમ તરફ નજર ફેરવતાં કહ્યું, “તમે તે દિવસે ખૂબ ગુસ્સામાં હતા, પરંતુ તે દિવસે સવારે હું ગાયનેકોલોજિસ્ટ ડોક્ટરને મળી હતી, તેઓએ મારા ‘મા’ બનવાના ખુશખબર મને કહ્યા. તમને આ સમાચાર આપવા હું તલપાપડ થઈ ગઈ હતી. અને ઘરમાં તમે આવો તેની રાહ જોતી બેઠી હતી. તેટલામાં મૃદાંગ આપણા ઘરે આવ્યો હતો, અને તેને મેં આ સમાચાર કહ્યા, તેથી અમે બંને જણાં ખુશ હતાં. અને હું ભવિષ્યનાં સપનાં જોતી હતી. તેટલામાં જ તમે ગુસ્સામાં ઘરમાં પ્રવેશ્યા, અને તમે કશું સાંભળવા તૈયાર ન હતા. કાશ... તમે અમને સાંભળવાનો તથા સમજવાનો પ્રયાસ કર્યો હોત.”

મને તમારી તરફ હવે કોઈ ફરિયાદ નથી, પરંતુ હવે તમે અમને મળવાના પ્રયત્ન પણ ના કરતા. કાંચીને તમારા તરફ માન છે તો તેને દૂરથી જ આશીર્વાદ તેમ જ વાર્તાનો સંગ્રહ આપીને ખુશ થજો.”

શુભમ મનોમન જ બોલ્યો “કાશ... કાશ...”

અંજની યોગેશભાઈ શેઠ

લેન 13/251, કલબ હાઉસની બાજુમાં, ગેટ નંબર 12ની પાસે, સત્યાગ્રહ છાવણી, હોટેલ કોર્ટયાર્ડ મેરિયેટની પાછળ, સેટેલાઈટ, અમદાવાદ-3800015.

સંપર્ક : 94293 88866 | ફોન : 079-2676 8249 | ઈ-મેઇલ : chinmaysheth@gmail.com

ત્રીજું ઘર

અનિતા તન્ના

નવનીતલાલ શેઠનું વ્યક્તિત્વ વૃદ્ધત્વને શોભાવે એવું. તેની સાથે માનભેર પંગતમાં બેસી શકે તેવું તેમનું કર્તૃત્વ. સવારના પહોરમાં આંગણાના ચબૂતરે ચણ નાખવાથી તેમનો દિવસ ઊગે. સવારનો નિત્યક્રમ પતાવે, પછી ઈશ્વર-સ્મરણ કરીને હાથમાં અખબાર લઈને સોફામાં બેઠાં બેઠાં ચા પીએ. આજે પણ આ જ રીતે હાથમાં અખબાર લઈને વાંચતાં બેઠા હતા. શાળા-કોલેજનાં પરિણામની મોસમ હતી. સમાચારનું મથાળું હતું, આ વર્ષે છોકરાઓ કરતાં છોકરીઓએ પાસ થવામાં બાજી મારી. આંખ પર ચશ્માં બરાબર ગોઠવી નવનીતલાલ એ સમાચારમાં ઊંડા ઊતર્યા. સમાચારના પ્રવાહ સાથે મનમાં વિચારનો લિસોટો પણ અંકિત થયો. હવે છોકરાંઓ કરતાં છોકરીઓ ભણવામાં આગળ રહે છે. છોકરાઓ કરતાં છોકરીઓ વધારે સંખ્યામાં પાસ થાય છે અને ઊંચી ટકાવારી લાવનારી છોકરીઓનું પ્રમાણ પણ વધ્યું છે.

સમાચાર અને વિચારની જુગલબંધીને ફોનની રિંગના ધ્વનિએ તોડી. નવનીતલાલે રિસીવર ઊંચક્યું. સામેથી ભારે ઉત્સાહમાં અવાજ સંભળાયો, “હલ્લો દાદા, દાદા હું કોલેજમાં ફર્સ્ટ આવી છું.” સામે છેડેથી આવતા અવાજમાં ઉત્સાહ, ઊર્જા અને આનંદનો ત્રિવેણી સંગમ સ્પષ્ટ વર્તાતો હતો. “થોડી વારમાં ઘરે આવું છું.” એવું સંભળાયું અને ફોન મુકાઈ ગયો. હાથમાં રિસીવર પકડીને નવનીતલાલ જિવાઈ ગયેલી જિંદગીમાં ખોવાઈ ગયા. પૌત્રી તેજસ્વીનો ફોન તેમને અતીતમાં લઈ ગયો. હાથમાં રિસીવર હતું અને મન ભૂતકાળમાં જતું રહ્યું.

* * *

નવનીતલાલ શેઠ એટલે નગરશેઠ. ભગવાને મન-હૃદય ખુલ્લું મૂકીને એમને ધન-સંપત્તિ આપી હતી. જોકે નવનીતલાલે પણ મહેનત કરવામાં પાછું વાળીને જોયું નહોતું. ગામમાંથી માત્ર પહેરેલાં કપડે ગોદાવરીબહેનને લઈને વેપાર કરવા નગરમાં આવીને વસ્યા હતા. એક નાનકડી ખોલી ભાડે રાખી હતી. આગળ તેલ-ઘી, અનાજ એટલે કે કરિયાણાની દુકાન. દુકાનના પાછળના ભાગમાં રહેતા. એ જમાનામાં તેલ બેરલમાં આવતું. એમાંથી નાની-મોટી કાચની શીશીઓમાં તેલ ભરવાનું. અનાજને પણ સાફ કરવાનું. અનાજ-કરિયાણું વેચનાર કહેવાય વેપારી, પરંતુ એમાં જાત ઘસાય અને દી” આખો માલ લાવો, ભરો, ગોઠવો, તોલો અને વેચો. નકરી મજૂરી. ગોદાવરીબહેન પતિના કામકાજમાં પૂરી મદદ કરતાં. નવનીતલાલ માલ લેવા જાય ત્યારે દુકાન સંભાળતાં. શીશીઓ ધોઈ ચોખ્ખી કરતાં, અનાજ-કરિયાણું સાફ કરતાં. દુકાનના કામનો અડધોઅડધ ભાર ગોદાવરીબહેન હળવો કરતાં. પતિપત્નીની સહિયારી મહેનતને કારણે દુકાન જામી ગઈ. નાની ખોલીમાંથી પછી તો બે રૂમ ભાડે રાખ્યા.

લક્ષ્મીમાતા વધુ રીઝ્યાં એટલે નગરની શોભા વધે એવો રૂડો-રૂપાળો બંગલો નવનીતલાલનું ઠેકાણું બન્યો. નવનીતલાલમાંથી નવનીતલાલ શેઠ અને ગોદાવરી શેઠાણી બન્યાં. તે બને જ ને!

નવનીતલાલની આકરી મહેનત. અનાજની ગૂણો પણ પોતે ઉપાડે. જ્યાં સુધી દિવસનો હિસાબ મળે નહીં ત્યાં સુધી વાળુ કરવા ભાણે ન બેસવાનો અડગ નિયમ. તહેવારના દિવસોમાં ક્યારેક મોડી રાત સુધી દુકાનમાં ઘરાકી હોય. ઘરાકી પતે, હિસાબ લખાય પછી જ નવનીતલાલ દુકાન વધાવીને ઘરે જતા. ગોદાવરીબહેન સમજે. તેઓ ક્યારેય મોડા આવવા માટે પતિને ના તો ફરિયાદ કરતાં કે ના કંટાળો બતાવતાં. હંમેશાં હસતે મોઢે પતિને આવકારતાં. ગોદાવરીબહેન ધાર્મિક અને શ્રદ્ધાળુ હતાં. રોજ ઘીનો દીવો, ધૂપ અને શ્રીસૂક્તમનો પાઠ કરી લક્ષ્મીમાતાની આરાધના કરે. કહેવાય છે કે સતત પાણી પડવાથી પથ્થર પણ લીસો બને છે. તો શ્રદ્ધા-ભક્તિથી ભગવાનને ભજીએ તો પથ્થરમાંથી એ પણ પ્રગટે!

દુકાનમાં વેચવા માટે અનાજ ભરાતું, હવે ઘરમાં અનાજની કોઠીઓ છલકાવા લાગી. નગરમાં શેઠ-શેઠાણીનાં માનપાન વધ્યાં. જતે દિવસે શેઠાણીનો ખોળો ભરાયો. ભગવાને દેખાવડો અને ડાહ્યો દીકરો આપી નવનીતલાલને વધુ સમૃદ્ધ કર્યાં. ચંદ્રમા જેવું રૂપ અને સૂરજ જેવું તેજ એવો પુત્ર નવનીતલાલ અને ગોદાવરીબહેનના ખોરડે જન્મ્યો. પુત્રનું નામ રાખ્યું તેજેન્દ્ર. પોતે ધનવાન છે, પૈસાથી બધું ખરીદી શકવાનો મદ એમનામાં આવ્યો. આમ પણ લક્ષ્મીની સાથે અભિમાન આવે તો નમ્રતા જાય. દીકરો મોટો થવા લાગ્યો. નામ પ્રમાણે ભણવામાં તેજ અને હોશિયાર. હવે તો ગોદાવરી શેઠાણી સંતાનને સારી રીતે ઉછેરવામાં અને બાકીના સમયમાં ધર્મ-દાન કરવામાં રત રહેવા લાગ્યાં. સ્વભાવે ધાર્મિક એટલે શેઠનાં આકરાં વેણની ભગવાન આગળ પોતે માફી માગતાં. યુવાન તેજેન્દ્રે બાજુના શહેરની પ્રતિષ્ઠિત કોલેજમાંથી મેનેજમેન્ટનું શિક્ષણ મેળવ્યું. હવે, ઝાંઝરના મધુર રૂમઝૂમ ધ્વનિની નવનીતલાલ શેઠના ઘરને જરૂર હતી. ધનાઢ્ય એવા નવનીતલાલ શેઠના પુત્ર માટે સારા સારા ઘરનાં માગાં આવતાં હતાં. રાગે રાગે ચાલતું શેઠનું જીવન અચાનક ખોટવાયું. ગોદાવરી શેઠાણી બીમાર પડ્યાં. નખમાંય રોગ નહીં ને અચાનક ત્રાટકેલા રોગે તો વખતેય ના આપ્યો, ગોદાવરી શેઠાણીને સાથે લઈને ચાલ્યો. ઘોર અંધારું, કાળાંડિબાંગ વાદળ અને નીરવ શાંતિ નવનીતલાલ શેઠના ઘરમાં અને મનમાં છવાઈ ગયાં.

દુઃખનું ઓસડ દહાડા. પુત્ર તેજેન્દ્ર માટે સંસ્કારી, સુશીલ અને શિક્ષિત કન્યા પસંદ કરી. પુત્રવધૂને વાજતે-ગાજતે ઘરે લઈ આવ્યાં. લક્ષ્મીસ્વરૂપ પુત્રવધૂને પોંખવાના સમયે નવનીતલાલ શેઠને ગોદાવરી શેઠાણીએ જાણે ટહુકો કર્યો, “હું હોત તો વહુને હું જ પોંખત ને!” તેજેન્દ્રનાં દૂરનાં કાકીએ વહુને પોંખી. તેજેન્દ્ર અને તેજશ્રી, નવદંપતીની જોડી જોઈને નવનીતલાલ શેઠની આંખો ઠરી. હાશ! ચાલો, હવે વંશવેલો વધશે. તેજેન્દ્રે પિતાની દુકાને બેસીને વેપાર કરવાને બદલે બાજુના શહેરમાં પોતાનું સુપરમાર્કેટ શરૂ કર્યું. બાપ કરતાં બેટા સવાયા. મેનેજમેન્ટ ભણીને નાનકડી દુકાન ચલાવાનું આધુનિક યુવાનને થોડું ગમે? શિક્ષણે તેજેન્દ્રને મજબૂત પાંખો આપી એટલે નગરનું આકાશ એને ઊડવા માટે નાનું લાગ્યું.

નવનીતલાલની દુકાનમાં અનાજ-કરિયાણું, તેલ-ઘીનો વેપાર થાય. સુપરમાર્કેટમાં આ બધાં ઉપરાંત જીવનજરૂરી નાની-મોટી અસંખ્ય વસ્તુઓ વેચાય. સુપરમાર્કેટમાં “શાક” લેવા આવેલી સ્ત્રીઓ ચોખા, સાબુ, નેપ્કિન, ખાખરા અને કંઈ કેટલુંય લઈને ઘરે જાય. તેજેન્દ્ર પણ મન લગાવીને મહેનત કરતો હતો. સવારે જાય અને રાતે ઘરે આવે. નવીનવેલી પુત્રવધૂ સસરાજીની આમન્યા રાખીને તેમની સાર-સંભાળ રાખતી હતી. છ મહિને ઘરમાં નવી તાજગી અનુભવાઈ. તેજશ્રીને મહિના રહ્યાની જાણ થઈ. નવનીતલાલ શેઠ તો ખુશીના માર્યા ઝાલ્યા ન રહે. મોટાઈ બતાવવા ટેવાયેલા શેઠે નોકર-ચાકર, પાસ-પાડોશમાં મીઠાઈ વહેંચી. મીઠાઈની મીઠાશ ઓછી

થાય તે પહેલાં શેઠને કડવો ઘૂંટ ગળવાનો વખત આવ્યો. એક રાતે તેજેન્દ્રને શહેરથી ઘર તરફ પાછા ફરતાં મોડું થયું. રાતના અંધારામાં માતેલા સાંઢ જેવી ટ્રક તેજેન્દ્ર માટે યમ બનીને આવી!

નવનીતલાલ શેઠ ફરી પાછા ઊંડા આઘાતમાં ધકેલાયા. લોકોએ આશ્વાસન આપ્યું અને તેજશ્રીનો સહારો બનવા કહ્યું. તેજશ્રી તો બેજીવી. એક બાજુ પતિ ગુમાવ્યાથી ન પૂરી શકાય એવી ખોટ, તો ખોળાના ખૂંદનારે ગર્ભમાં જગ્યા ભરી છે! ખાલી જગ્યા માટે અફસોસ કે પછી ગર્ભ ભરાયાનું આશ્વાસન લેવું! અસમંજસમાં દિવસો પસાર થતા ગયા. નવનીતલાલ અને તેજશ્રી એકબીજાના ટેકે ટેકે સ્વસ્થ થયાં. પતિના અવસાન પછી તેજશ્રી પુત્રવધૂ મટીને પુત્ર બની. સસરાને એકલા મૂકીને ક્યાંય ન જતી. સુવાવડ પણ સાસરે કરવાનું નક્કી કર્યું હતું.

નવનીતલાલ શેઠે ગર્ભવતી પુત્રવધૂ માટે અછોઅછો વાનાં કર્યાં. પંડ્યનો તો ન રહ્યો, પરંતુ પોતાનો વંશ વધારનાર હવે આવશે. આંગણે પગલી પાડનાર આવશે એવા સ્વપ્નમાં રાચતા નવનીતલાલ શેઠ પાછા શેઠાઈમાં આવી ગયા. શહેરના જાણીતા ડોક્ટરને ત્યાં તેજશ્રીનું પ્રસૂતિ માટે નામ લખાવ્યું. પોતાનાં દૂરનાં બહેન વિદ્યાબહેનને પણ તેડાવી લીધાં. સુવાવડ વખતે વડીલ બાઈમાણસ ઘરમાં હોય તો સારું પડે. નવ મહિના પૂરા થયા. ડોક્ટરે આપેલી તારીખ કરતાં પાંચ દિવસ વહેલા તેજશ્રીને દવાખાને જવું પડ્યું. શેઠે તો વારસદાર માટે ગાડી સાફ-સૂથરી કરાવીને તૈયાર જ રાખી હતી. તેજશ્રી અને પોતાનાં બહેનને એ ગાડીમાં દવાખાને મોકલ્યાં. પોતે પાછળથી દવાખાને જવા માટે ઊપડ્યા. ઘરમાંથી નીકળતાં આજે ઘણા દિવસે ગોદાવરી શેઠાણીની છબિ સામે જઈને ઊભા રહ્યા. આજે ઘરમાં ખુશીઓ પાછી આવવાની હતી. બોલ્યા, ગોદાવરી, તેજશ્રીને આશીર્વાદ આપજે. તેની કૂખે આપણો વંશવેલો વધારનાર ‘દીકરો’ જ જન્મે.

શેઠ દવાખાને પહોંચ્યા. તેજશ્રીને લેબરરૂમમાં લઈ ગયા. સામાન્ય રીતે લેબરરૂમની બહાર બેઠેલાં સ્વજનો ઈશ્વર-સ્મરણ કરતાં જોવા મળે, “હે પ્રભુ, નાના અને મોટા બંને જીવની રક્ષા કરજે.” શેઠનાં બહેન પ્રભુમય હતાં, પરંતુ નવનીતલાલ શેઠના ચહેરા પર સંપત્તિનો મદ હતો. તેઓ દવાખાનાના નોકરચાકરને પૈસા આપીને ખુશી વ્યક્ત કરતા દેખાયા.

નવનીતલાલ શેઠના કાને તીણો અવાજ સંભળાયો. લેબરરૂમમાંથી નર્સ આછા ગુલાબી રંગના કપડામાં વીંટાળેલું બાળક હાથમાં લઈને બહાર આવી. શેઠનાં બહેન આગળ આવ્યાં. શેઠે એમને જરાક પાછાં ઠેલી પોતાના વંશને આવકારવા હાથ લંબાવ્યા. નર્સ બાળકને શેઠના હાથ તરફ ધરીને બોલી, “શેઠ વધાવો, દીકરી આવી છે.” ‘દીકરી’ શબ્દ કાને પડતાં જ નવનીતલાલ શેઠના લંબાયેલા હાથ પાછા ખેંચાયા.

થોડી વાર તેઓ કશું જ બોલ્યા વિના બેસી રહ્યા. એ પછી તેમણે નર્સને કહ્યું, મારે ડોક્ટરને મળવું છે, નર્સ શેઠને ડોક્ટરની કેબિનમાં દોરી ગઈ. ડોક્ટરને મળીને નવનીતલાલ શેઠે કહ્યું, “ડોક્ટર, ભગવાને ભલે મારી સાથે અંચઈ કરી. તેણે મારી પત્ની લઈ લીધી, પુત્ર છીનવી લીધો. હું ચૂપ રહ્યો. મેં સહન કર્યું, પણ હવે હું વધુ અન્યાય નહીં ચલાવી લઉં. મારે મારા વંશનો વારસદાર દીકરો જોઈએ. પારકા ઘરની વહુ બનીને જતી રહે તેવી દીકરી મારે ના જોઈએ.”

નવનીતલાલ શેઠ આવેગ અને આવેશમાં બોલતા હતા. તેમનો સ્વર પણ ઊંચો હતો. તેઓ બોલ્યા, “ડોક્ટરસાહેબ, મેં સાંભળ્યું છે કે, હવે તો લિંગ ફેરબદલ થાય છે. પૈસાની ચિંતા ના કરો સાહેબ. દીકરીનું ઓપરેશન કરીને તેને દીકરો બનાવી દો. પૈસા જોઈએ એટલા હું ખર્ચાશ, પણ લિંગપરિવર્તન કરી નાખો સાહેબ.” એકીશ્વાસે નવનીતલાલ શેઠ બોલી ગયા.